

כסוי הדם פרק ששי חולין

פ.ח.

עין משפט נר מצוה

ל"א א מ"י פ"י מהלכות
שאר אבות הטומאה
הלכה ד':
ב [מ"י פ"ג מהלכות
טומאת מת הלכה ג]:
ג ד ג ה מ"י פ"ד
מהלכות שמיטה הלכה
י"א י"ב ס"ג ע"ג ע"ד
טו"ע י"ד ס"ג ע"ג ע"ד
כ"ג

ענין רש"י

ארישט"א. נצורת.

שיטה מקובצת

א) כמו אנפי אמת המים
גרותיה: ב) תימה דבפ"ק
דבכורות כפרת הפוכה.
ג"כ ע"י תוס' מנחות דף
יא ע"ב:

רבינו גרשום

ואלו ואלו אין מטמאין
דטבול יום פוסל ואינו
מטמא בין תרומה ובין
קדש ושאר כל הטמאין בין
קלין כו' כלומר בין שרץ
ובין מת משקין היוצאין
ממנו כמשקין הנוגע
בהן ואלו ואלו תחלה
כיצד שרץ שנגע במשקין
משקים תחלה שהוא אב
לטומאה ומשקים תחלה
לטומאה ומשקי' הנוגע
במת אע"פ שהמת אבי
אבות הטומאה המשקים
אינו אלא תחלה חוץ
מן המשקין שהוא אב
הטומאה כלומר שכבת
זרעו: ושעל אגפים.
אגפי' שחיטה. ובלבדיה
ובמגופה שכתשן כלומר
לבינה שעושים מן עפר
מגופה של כלי חרס: איכא
ביניהו צריך ולא צריך
לירשא יפה לכסות כיון
דמיפרכא מעצמה לסיפא
דא' כל שהיוצר צריך
לכתשו אין מכסין בו והאי
כל כמה דלא מיפרכא צריך
לכתשו קרינן ביה ואין
מכסין. ושחיקת חרשין
כלומר כלי חרש וחרסית
עפר לבן ומעורה באבנים
דקין ומורסן רע מסובין:

בטבול יום היו שני ומטמא את הקדשים לעשות רביעי והכא קמני
אלו ואלו אין מטמאין וכן משקה טבול יום על כרחך כחזרו לומר
דהתם אתא מדקמני צסיפא התם ואם נפל מרוקה או מדם טהרה
שלה על ככר של תרומה טהור וקאמר עלה בגמרא דתנן משקה
טבול יום כו' ואלו ואלו אין מטמאין

ולא מני נמי למימר דמיירי הכא
במשקין דחולין שנעשו על טהרת
הקדש דתורת חולין גמורין יש להם
כחזרו לומר דאפילו נוגעת במים לא
פסלי והכא קמני אין מטמאין קדשים
אבל מיפסל פסלי אלא במשקין תרומה
איירי והא דקמני ואלו ואלו אין
מטמאין היינו אין מטמאין קדש אבל
תרומה מיפסל נמי לא פסלי דתנן
התם נפל מרוקה או מדם טהרה על
ככר של תרומה טהור וא"ת והכא
דלוה כלל חרז ואצי אצוי אצוי אצוי
דקדשים לעשות רביעי צדקש ואם
כן היכי צעי למימר צפ"ק דפסחים
(דף טז.) גצי הא דהוסיף רבי עקיבא
ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו
מלהדליק את השמן שנפסל בטבול
יום להדליק צנר שנטמא בטמא מת
ומוקי לה הש"ס צנר כלי מתכות
דלוה כלל חרז ואצי אצוי אצוי
והיינו דמוסיף רבי עקיבא ופריך
ונוקמא בכלי חרס ומאי הוסיף דלילו
התם היינו הא דרבי מינה דלומר לא
נמנעו לשרוף הצנר טמא וטמא
והכא שמן שנפסל בטבול יום פסול
וטמא אלא קרי פסול לשמן שנפסל
בטבול יום הא אמר הכא דפוסל קדש
יש לומר דהתם מיירי מדאורייתא
והכא מדרבנן ועוד י"ל דהכי קאמר
התם שזה טמא למינו לקדש זה פוסל
בתרומה שהוא מינו ועוד נראה דהכא
ומתמינן דנהא כאלה שפול דלמרי'
טבול יום תחלה לקדש ורבי עקיבא
דפסחים כרבנן דמעילה (דף טז.) דטבול
יום אפילו קדש לא מטמא אלא פוסל
דתנן חטאת העוף מועלין בה
משוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל
בטבול יום ודייק ליפסל אין לטמוי
לא מני רבנן היא כו' וזהו דלא תניא
בפרק (כ"ג דף טז.) דרבי עקיבא
דרבנן הוסיף רבי עקיבא הסולת
והקטרת והלבוש והגחלים שאם נגע
טבול יום במקצתן פסל את כולן
משמע דדוקא פסל אצל מטמא לא:
רבנן סברי דמו ב"ד דמו. ואע"ג
דלמרינן צפרק זה צורר
(סנהדרין דף טז.) דלימתי דרבי יהודה

ואלו ואלו אין מטמאין. ללא גזר זהו רבנן טומאה: ואלו ואלו
ההנה שאפילו שני מטמא משקין להיות תחלה כדתנן (לעיל דף טז.)
כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה
חוץ מן הטבול יום: **הנה**. ראשון לטמא שני והשני שלישי:
חוץ ממשקה שהוא אב הטומאה.

ואלו ואלו אין מטמאין ושאר כל הטמאין
בין קלין בין חמורין משקין היוצאין מהן
כמשקה הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה חוץ
מן המשקה שהוא אב הטומאה מאי קלין
ומאי חמורין מאי לאו קלין שרץ וזב
וחמורין מת *לא קלין שרץ וחמורין זב מאי
שנא זב דגזרו ביה רבנן ומאי שנא מת
דלא גזרו ביה רבנן זב דלא בדילי אינשי
מיניה גזרו ביה רבנן ימת דבדילי אינשי
מיניה לא גזרו ביה רבנן: דם הניתו ושעל
הסכין [וכו'] תנו רבנן וכסהו מלמד שדם
הניתו ושעל הסכין חייב לכסות אמר רבי
יהודה אימתי בומן שאין שם דם אלא הוא
אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכסות
תניא אידך וכסהו מלמד שכל דמו חייב
לכסות מכאן אמרו דם הניתו ושעל אגפיים
חייב לכסות אמר רבן שמעון בן גמליאל
במה דברים אמורים שלא כסה דם הנפש
אבל כסה דם הנפש פטור מלכסות במאי קא
מייפלגי רבנן סברי דמו כל דמו ר' יהודה
סבר דמו ואפילו מקצת דמו ורשב"ג סבר דמו
המיוחד: **מתני'** במה מכסין ובמה אין
מכסין ימכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד
ובחרסית ובלבנה ובמגופה שכתשן אבל
אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס ולא
בלבנה ובמגופה שלא כתשן ולא יכפה עליו
את הכלי כלל אמר רשב"ג ידבר שמגדל בו
צמחים מכסין בו ושאינו מגדל צמחים אין
מכסין בו: **גמ'** היכי דמי חול הדק אמר
רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל שאין
היוצר צריך לכתשו ואיכא דמתני לה אסיפא
אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס
היכי דמי חול הגס אמר רבה בר בר חנה
אמר ר' יוחנן כל שהיוצר צריך לכתשו מאי
בינייהו איכא בינייהו דצריך ולא צריך
דמיפריך אפרוכי: תנו רבנן וכסהו יכול
יכסנו באבנים או יכפה עליו את הכלי
תלמוד לומר בעפר ואין לי אלא עפר
מנין לרבות זבל הדק וחול הדק ושחיקת
אבנים ושחיקת חרסית ונעורת פשתן דקה
ונסורת

א) ג"ל אחר ד"ה הכי
גרסין: ב) וטומאת תחלה
רש"י: ג) ג"ל כמו
משעות: ד) נמי ב"ב ג"ל:
ה) נכסות כטו' ובמעילה
ה. וצדקה ע"ל: ו) ג"ל
אור ל"ד דף י"ג: ז) [לעיל
ע"ל: ח) [סנהדרין פ"ח].
ט) [בכורות מה: י) [ב"ק
ע"ל: י) [נע"ע תוס'
מנחות יא: ד"ה ר"י סבר
כל אפילו חד קורטו ומוס'
בכורות ג. ד"ה ר' יהודה:
ז) [סדר שלה פ' טו].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איכא בינייהו
ובר' חול הדק. עין שו"ת
מ"ז סימן ס"א:

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ורבי יהודה
ומי' לכן נראה. י"ב עין
בפרק שור שנגח דף ט'
ופ' חוקת הצמים דף
י"ו והמקנן דף פ"ו:
ב) ב"א"ד אצל זה ואפ"י
מקצת זה דפליגי ביה
רבי אליעזר:

לפרש היינו דוקא במשנה אבל בצרייתא לא דבכל הספרים גרסינן בפרק חלון (עירובין פ"א): כל מקום שאמר רבי יהודה במשנתנו אימתי
וכו' ואומר ר"ת דהכא הלכה כרבי יהודה דמתניתין כוותיה אמאי דאע"ג דבצרייתא על כרחך צא לחלוק במתניתין אתא לפרש ומיהו לרמי
זר חמא (ורז סהלא) משמע צוה צורר (סנהדרין דף טז.) דאף במשנה הוא אימתי לחלוק היכא דמוכח והכא מוכח כיון דבצרייתא צהדיא פליגי
רבנן ולרבי ירמיה צפ"ק דגיטין (דף ז' ו' ושם ד"ה אומר) הוא לחלוק אע"ג דלא מוכח גבי ספינה דמשני הא רבי יהודה והא רבנן והיא
משנה במסכת חלה (פ"ג מ"ג) ו"ס דגרסי בצרייתא קמייחא וכסהו מלמד שדם הניתו ושעל אגפיים חייב לכסות אמר רבי יהודה כו' מניא
אידך וכסהו מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו כו' רשב"ג אומר כו' ולפי גירסא זו יכול להיות דבצרייתא צהא לפרש והא דקאמר
ורבנן סברי אדרבנן דרשב"ג קאי: **וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר דְּמוֹ וְאִפְיֹוּ מִקְצַת דְּמוֹ.** מימה דצפ"ק דבכורות (דף ג.) סברתם הפוכה ט דרבנן
סברי צבור אפילו מקצת צבור כמיז כל עד דליכא כוליה ורבי יהודה סבר צבור כוליה צבור כמיז כל דאפילו כל דהו ואומר ר"ת דהכא
הו כמו התם דמשום דדם כוליה דם משמע קא"ר יהודה דמו מקצת דמו דו"ו דדמו אתא לאפוקי ממשמעותיה דדם כדלמרינן התם
כתב כל דאפילו כל דהו וקשה לפירושו דהא לעיל קאמר רבי יהודה דמו לחלק ועוד לפי מה שפוסק ר"ת הכא כרבי יהודה קשה
הלכתא אלהלכתא דלמרינן בכורות (ס"ז): לית דחס להא דרבי יהודה דלמר שותפות עווד כוכבים חייב צבורה (ס"ז) לכן נראה שאין
לדמות הדרשה אלא מה שהש"ס מדמה כי ההיא דתמולה מקצת תמולה דתמולה דפרק ארבעה עשר (פסוקים ט"ז) לפלוגתא דמקצת כהן
כלל כסף דהו ענין אחד דכשתמעטו בתמולה ונשאר מקצתן כאילו נשאר כולן וכן כסף אשה בתמולה כששאר מקצתה יש לה
מזונות כאילו נשאר כולה אבל זה (ס"ז) מקצת זה דפליגי רבי אליעזר ורבנן ופולגתא דרבי יהודה צן צמירא ורבנן בכל נפש (ס"ז) וחמש
ולא חצי חמש (ס"ז) וחמשה בקר ולא חמשה חלאי בקר (ס"ז) אין לדמותם יחד ועוד יש לתרץ דלא תקשה דרבי יהודה אדרבי יהודה דבכורות דהתם
דוקא משמע ליה צבור כוליה צבור דקרא סתמא משמע צמטם צמטם דכולה דישאל צבמות ישראל אי"י משום דמיז כל צבור
בישראל משמע כוליה דישאל כדלמר בפרק מנחת חליצה (בבב"ב דף ק"ג) בישראל עד שיהא אצוי ואינו מישראל:

חרסית. פי' צוקנורס במרובה (ב"ק דף ט"ז.) לבנה כמושה וא"ל לומר כן דהכא חשיב תרומה וכן פי' צוקנורס חרסית שחיקת חרסין
וגם זה קשה דבצרייתא בגמרא חשיב תרומה: **ב"ב** דבר המגדל צמחים בו. לאו לפלוגי אתא אלא לעשות כלל לדבר ואם
תאמר והא חרסית אין מגדל צמחים דבמראה חשיב תרומה (ס"ז) דלמר דתמולה כהן חרסית דליכא הגהה מינה ואומר ר"ת דלעולם מגדל וליכא
הגהה מינה דקאמר היינו מניחה כדי נפילה ואין ראייה מן המדרש (ס"ז) דקאמר חס חרסית היא פירומיה רזין דהא קאמר נמי אצל ונימא
היא פירומיה שמניס וינומא לאו צר זרעיה היא דקאמרין צאלו עוברין (פסחים דף ט"ז): אלא כעין חרסית וכעין ונימא קאמר:

שחיקת